

Vergaderjaar 2022–2023

24 515

Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

31 066

Belastingdienst

Nr. 718

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juli 2023

In december 2022 heeft uw Kamer de motie van Kamerlid Kat c.s. aangenomen (Handelingen II 2022/23, nr. 39, item 57).¹ Deze motie roept het kabinet op om een schuldhulpverleningsaanbod te ontwikkelen voor jongeren en (jong)volwassenen die vallen binnen de reikwijdte van de kindregeling en hierbij gebruik te maken van saneringskredieten en bewezen effectieve aanpakken zoals het Jongerenperspectieffonds, en daarbij ook te bevorderen dat dit aanbod in zoveel mogelijk gemeenten beschikbaar komt.

In het VGR debat van 29 juni jl. kwam de uitvoering van deze motie ter sprake en heb ik toegezegd voor het nog te plannen tweeminutendebat een brief aan uw Kamer te sturen en daarbij ook te reageren op de brief van het Jongerenpanel regio Rijnmond en de Kinderombudsman Rotterdam. Met deze brief informeer ik u over de voorgestelde uitvoering van de motie en doe ik deze toezeggingen gestand.

Aanvullend schuldhulpverleningsaanbod

Het kabinet onderschrijft dat er een groep jongeren onder de kindregeling is voor wie het moeilijk is om een nieuwe start te maken omdat zij te maken hebben met problematische schulden. Het bestaande schuldhulpverleningsaanbod in de vorm van schuldbemiddeling of een saneringskrediet biedt niet altijd een passende oplossing. In aanvulling op dit aanbod zal voor hen daarom de perspectiefaanpak worden ontsloten. Met deze aanpak kan een groot aantal jongeren dat te maken heeft met problematische schulden op korte termijn geholpen worden door naast het aanpakken van deze schulden ook perspectief op de toekomst te ontwikkelen. Het kabinet verwacht dat de geraamde kosten voor dit aanbod € 35 miljoen bedragen.

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 31 066, nr. 1151.

In deze aanpak wordt samen met de jongere gekeken welke ondersteuning en begeleiding bijdraagt aan het weer op de rit krijgen van het leven van de jongere zodat deze weer toekomstperspectief heeft. In het perspectiefplan verbinden zowel de gemeente als de jongere zich aan de toekomst. Er wordt daarbij geen tegenprestatie, bijvoorbeeld in de vorm van een aflossing van het saneringskrediet, van de jongere verwacht. De gemeente kan dan overgaan tot kwijtschelding van de aflossing van saneerbare schulden. Hiermee wordt rust gecreëerd om aan de toekomst te kunnen beginnen.

In de hersteloperatie bieden gemeenten aan getroffen jongeren brede ondersteuning op de vijf leefdomeinen: gezin, gezondheid, werk & inkomen, wonen en financiën. Ze maken daar met de jongere een plan van aanpak voor waarin bijvoorbeeld ook wordt gekeken hoe een opleiding zou kunnen worden afgerond. Bij het maken van dat plan kan ook vastgesteld worden dat er sprake is van problematische schulden en de wenselijkheid van de perspectiefaanpak. Van problematische schulden is sprake als iemand niet in staat is binnen een periode van 36 maanden zijn saneerbare schulden volledig af te lossen door het ontbreken van (voldoende) afloscapaciteit.² Deze definitie volgt uit afspraken tussen VNG, NVVK en SZW. De aanpak staat open voor alle meerderjarige jongeren en (jong)volwassenen onder de kindregeling met problematische schulden. Er wordt geen bewijs gevraagd of de schulden verband houden met de kinderopvangtoeslagenproblematiek.

Deze aanpak kan op twee manieren worden ingezet. Ten eerste kan een gemeente een eigen perspectiefaanpak toepassen. Ten tweede wil het kabinet, voor gemeenten die jongeren niet naar een eigen perspectiefaanpak kunnen toe leiden, het Jongerenperspectieffonds als uitvoerder inzetten. Beide manieren kunnen door de gemeente als trajectkosten gedeclareerd worden onder de specifieke uitkering (SPUK). De VNG denkt mee bij de verdere uitwerking van het aanbod om bijvoorbeeld geografische verschillen in het aanbod zo veel mogelijk te voorkomen.

Niet-saneerbare schulden blijven na afloop van het traject bestaan, bijvoorbeeld schulden als gevolg van bewezen fraude of een betaling aan een slachtoffer als gevolg van een civielrechtelijke aansprakelijkheidsstelling. Studieschulden zijn naar hun aard eveneens niet-saneerbaar en worden naar draagkracht afgelost.³ Betalingsachterstanden bij DUO zijn wél saneerbaar. Zoals in de brief van 19 juni jl. is aangegeven zal de ondersteuning en voorlichting van getroffen jongeren over DUO schulden worden verbeterd en kan in uitzonderlijke gevallen maatwerk toegepast worden.⁴

De budgettaire consequenties van dit uitvoeringsvoorstel worden op basis van de op dit moment beschikbare inzichten en verwachtingen geraamd op circa € 35 miljoen. De vereiste wijzigingen in de Financiënbegroting zullen volgens het reguliere begrotingsproces ter goedkeuring aan het parlement worden aangeboden. Dit voorstel is daarmee onder voorbehoud van budgettaire besluitvorming.

Reactie op brief jongerenpanel Rijnmond en kinderombudsman Rotterdam

Op 21 juni 2023 heeft de Kinderombudsman Rotterdam samen met het Onafhankelijk Jongerenpanel Toeslagen uit de regio Rijnmond een brief

² Kamerstuk 24 515, nr. 698.

³ Kamerstuk 36 352, nr. 16.

⁴ Kamerstuk 36 352, nr. 23.

aan uw Kamer gezonden die om meer aandacht vraagt voor het herstel van gedupeerde kinderen en jongeren. In de brief wordt een zelfstandige rechtsingang voor schade van jongeren bepleit. Ook wordt ter aanvulling op de motie Kat een aantal suggesties gedaan voor het oplossen van schulden en gevraagd om meer aandacht te besteden aan passende financiële voorlichting. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor hulp bij de afronding van een studie. Ook wordt opgeroepen het toeslagenstelsel af te schaffen. Ten slotte wordt gevraagd om het hulpaanbod onder de kindregeling beter digitaal te ontsluiten.

De kindregeling is ontworpen in samenspraak met kinderen en jongeren en vastgelegd in de Wet hersteloperatie toeslagen (Wht). De regeling heeft als doel om kinderen een steun in de rug te geven en hen te helpen de draad van hun leven op te pakken. Kinderen en jongeren onder de kindregeling ontvangen een erkenningsbrief, een financiële tegemoetkoming en brede ondersteuning op vijf leefgebieden door hun gemeente. Daarnaast zijn er op het gebied van talentontwikkeling en financiële voorlichting aanvullende landelijke voorzieningen beschikbaar.

De kindregeling is een steuntje in de rug en niet bedoeld om schade of schulden te compenseren en hiervoor een zelfstandige rechtsingang te creëren. Het verband tussen de toeslagenproblematiek van gedupeerde ouders en het ontstaan van schade en schulden van jongeren onder de kindregeling is moeilijk vast te stellen. Daarnaast is het gezien de grootte van de doelgroep van de kindregeling – tienduizenden jongeren – niet uitvoerbaar. Ook in de brief wordt onderkend dat het openstellen van een aparte rechtsingang nog meer vertraging veroorzaakt voor ouders die allang wachten. Gezien de omvang van de doelgroep is er ook het risico dat er verwachtingen bij een grote groep jongeren worden gewekt die niet waar gemaakt kunnen worden. Bovendien zou een dergelijke regeling kwetsbaar zijn in het licht van het gelijkheidsbeginsel ten opzichte van jongeren die niet onder de kindregeling vallen, iets waar de Raad van State in algemene zin ook voor waarschuwt bij de hersteloperatie.

De praktijk laat inderdaad zien dat er ondanks de kindregeling, een groep jongeren is voor wie het moeilijk is om een nieuwe start te maken omdat zij te maken hebben met problematische schulden. In het eerste deel van deze brief is toegelicht welk aanvullend schuldhulpverleningsaanbod het kabinet zonder tegenprestatie mogelijk wil maken. Omdat de perspectiefaanpak er juist van uitgaat dat schulden in overleg tussen jongere, gemeente en schuldeisers worden opgelost, en de compensatie hier niet voor hoeft te worden ingezet, is een pauzeknop niet noodzakelijk. Verder richt de perspectiefaanpak zich juist op wat de jongere aanvullend nodig heeft voor persoonlijke ontwikkeling, waaronder opleiding en financiële voorlichting.

In het bieden van de brede ondersteuning staat een persoonlijke en directe aanpak centraal. De SPUK werkt op basis van een plan van aanpak dat samen met de jongere wordt opgesteld. In aanvulling hierop blijft het kabinet het hulpaanbod onder de kindregeling zo goed mogelijk digitaal ontsluiten, een voorbeeld daarvan zijn de aanvullende voorzieningen die nu via www.kindregelingvoorjou.nl terug te vinden zijn.

Vervolg

Met de voorgenomen uitvoering van de motie Kat kan een belangrijke stap worden gezet voor veel jongeren onder de kindregeling, in een urgente situatie die te maken hebben met problematische schulden. Met een aanpak die hen niet alleen helpt met hun schulden maar ook een breder perspectief biedt. Zo kan ook deze jongeren een steun in de rug

worden geboden om zich te richten op hun toekomst. Het kabinet streeft ernaar de (budgettaire) besluitvorming met uw Kamer op de kortst mogelijke termijn af te ronden. De verdere uitwerking en implementatie van het voorliggende uitvoeringsvoorstel van de motie van het lid Kat c.s. wordt samen met jongeren, gemeenten en het Jongerenperspectieffonds zo snel mogelijk opgepakt.

De Staatssecretaris van Financiën,
A. de Vries